

ỨNG DỤNG PHƯƠNG PHÁP SHADOWING (BẮT CHƯỚC LẶP LẠI) TRONG VIỆC LUYỆN PHÁT ÂM TIẾNG TRUNG CHO SINH VIÊN

Trần Thị Kim Phương, Phạm Thị Ngọc Hôi
Trung tâm tiếng Trung Achina, tỉnh Vĩnh Phúc
Email: phuphuvp@gmail.com, phamngochoi888@gmail.com

Tóm tắt: Phương pháp shadowing (bắt chước lặp lại) là một kỹ thuật học ngôn ngữ hiệu quả, đặc biệt trong việc cải thiện phát âm và ngữ điệu, đặc biệt là khi học tiếng Trung. Bài nghiên cứu này khám phá ứng dụng của phương pháp shadowing trong việc giúp sinh viên cải thiện khả năng phát âm tiếng Trung, nhất là với các thanh điệu - yếu tố quan trọng nhưng khó khăn đối với sinh viên học tiếng Trung. Nghiên cứu chỉ ra rằng phương pháp này không chỉ giúp sinh viên nắm bắt chính xác thanh điệu và ngữ điệu, mà còn cải thiện kỹ năng nghe và phản xạ ngôn ngữ. Tuy nhiên, bài nghiên cứu cũng chỉ ra một số hạn chế, bao gồm sự thiếu động lực duy trì học tập, khó khăn trong việc chọn tài liệu phù hợp, và thiếu sự tương tác thực tế. Cuối cùng, bài viết đưa ra các khuyến nghị và giải pháp để nâng cao hiệu quả của phương pháp này trong quá trình học tiếng Trung.

Từ khóa: Phương pháp shadowing, luyện phát âm tiếng Trung, thanh điệu, sinh viên, học ngôn ngữ.

APPLICATION OF THE SHADOWING METHOD IN PRACTICING CHINESE PRONUNCIATION FOR STUDENTS

Tran Thi Kim Phuong, Pham Thi Ngoc Hoi
Achina Chinese Language Center, Vinh Phuc Province
Email: phuphuvp@gmail.com, phamngochoi888@gmail.com

Abstract: Shadowing is an effective language learning technique, especially for improving pronunciation and intonation, particularly in learning Chinese. This study explores the application of shadowing to help university students improve their Chinese pronunciation, especially with tones - a critical but challenging aspect for students. The research shows that this method not only helps students master tones and intonation but also enhances listening and language reflex skills. However, the study also highlights some limitations, such as lack of motivation, difficulties in selecting appropriate materials, and lack of real interaction. Finally, the article offers recommendations and solutions to optimize the effectiveness of this method in learning Chinese.

Keywords: Shadowing method, Chinese pronunciation, tones, students, language learning.

Nhận bài: 17/04/2025

Phản biện: 19/05/2025

Duyệt đăng: 23/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Việc học phát âm tiếng Trung là một thử thách lớn đối với sinh viên, đặc biệt khi tiếng Trung có hệ thống thanh điệu phức tạp và âm sắc đặc biệt mà nhiều ngôn ngữ khác không có. Tiếng Trung có bốn thanh điệu chính, và mỗi thanh điệu có thể thay đổi nghĩa của từ, gây khó khăn cho người học khi cố gắng phân biệt và phát âm đúng. Đặc biệt, đối với sinh viên Việt Nam, thanh điệu trong tiếng Trung rất dễ bị nhầm lẫn do sự tương đồng về ngữ âm, nhưng lại có sự khác biệt rất lớn về ngữ nghĩa. Các nghiên cứu đã chỉ ra rằng sự thiếu chính xác trong phát âm thanh điệu có thể gây ảnh hưởng tiêu cực đến khả năng giao tiếp và hiểu đúng ngữ nghĩa của câu (Chen, 2020).

Một trong những phương pháp hữu hiệu giúp cải thiện khả năng phát âm là phương pháp shadowing (bắt chước lặp lại). Phương pháp này đòi hỏi người học nghe một đoạn hội thoại hoặc phát âm từ người bản xứ và lặp lại ngay lập tức. Nghiên cứu của Auerbach (2022) đã chỉ ra rằng phương pháp shadowing giúp người học cải thiện

khả năng phát âm và ngữ điệu, vì nó yêu cầu sự chú ý và phản xạ ngay lập tức đối với âm thanh. Việc áp dụng phương pháp này trong môi trường học tiếng Trung có thể giúp sinh viên nhanh chóng nhận diện và cải thiện các thanh điệu khó.

Tuy nhiên, mặc dù phương pháp shadowing có thể mang lại nhiều lợi ích trong việc luyện phát âm, nhưng không phải sinh viên nào cũng có thể duy trì phương pháp này một cách hiệu quả. Một số vấn đề như thiếu động lực, khó khăn trong việc duy trì thói quen học tập, hoặc việc thiếu tài liệu học phù hợp có thể khiến sinh viên gặp phải khó khăn khi áp dụng phương pháp này lâu dài. Theo nghiên cứu của Wang và Zhang (2023), một trong những trở ngại lớn nhất trong việc áp dụng phương pháp shadowing là việc sinh viên thiếu phản hồi trực tiếp từ giáo viên hoặc người bản xứ, điều này có thể khiến quá trình học trở nên ít hiệu quả.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu này sử dụng phương pháp nghiên

cứu định tính, kết hợp với phân tích và tổng hợp tài liệu thứ cấp từ các công trình nghiên cứu, bài báo khoa học và các tài liệu liên quan đến phương pháp shadowing trong việc học ngôn ngữ, đặc biệt là tiếng Trung. Việc phân tích tài liệu thứ cấp giúp đánh giá hiệu quả của phương pháp shadowing đối với phát âm tiếng Trung, cũng như tìm ra các yếu tố ảnh hưởng đến sự thành công của phương pháp này. Các tài liệu được lựa chọn từ những nghiên cứu đã được công nhận trong cộng đồng học thuật, giúp cung cấp cái nhìn sâu sắc về lý thuyết và thực tế áp dụng phương pháp shadowing. Phương pháp này sẽ giúp làm rõ các lợi ích, hạn chế và các yếu tố ảnh hưởng đến việc áp dụng phương pháp shadowing trong môi trường học tiếng Trung cho sinh viên.

2.2. Khái quát về phương pháp shadowing

Phương pháp shadowing hay còn gọi là “bắt chước lặp lại” là một kỹ thuật học ngôn ngữ hiệu quả, trong đó người học nghe và lặp lại ngay lập tức những gì người nói (thường là người bản ngữ hoặc những nguồn âm thanh chuẩn) nói, với mục tiêu cải thiện khả năng phát âm, ngữ điệu, và khả năng nghe hiểu. Phương pháp này dựa trên nguyên lý “nghe và lặp lại” (repetition-based learning), giúp học viên không chỉ cải thiện khả năng phát âm mà còn giúp tăng cường sự phản xạ ngôn ngữ tự nhiên. Theo Auerbach (2022), việc bắt chước âm thanh ngay lập tức sau khi nghe giúp người học tiếp thu ngữ điệu và nhịp điệu của ngôn ngữ một cách tự nhiên, giống như cách mà trẻ em học nói.

Trong ngữ cảnh học tiếng Trung, phương pháp shadowing đặc biệt có lợi khi đối mặt với các thử thách về thanh điệu và phát âm. Tiếng Trung có bốn thanh điệu chính, mỗi thanh điệu lại có ảnh hưởng rất lớn đến nghĩa của từ, điều này khiến việc phát âm chuẩn trở thành một thử thách đối với người học, đặc biệt là những sinh viên chưa quen với các âm sắc này. Shadowing giúp người học tiếp cận và nắm vững các thanh điệu một cách nhanh chóng và chính xác. Theo nghiên cứu của Chen (2020), việc sử dụng phương pháp shadowing giúp sinh viên cải thiện rõ rệt khả năng phát âm các thanh điệu và âm sắc của tiếng Trung, giúp giảm thiểu sự nhầm lẫn giữa các từ có phát âm tương tự nhưng khác nghĩa.

Bên cạnh đó, phương pháp shadowing còn giúp tăng cường khả năng nghe của người học. Khi lặp lại ngay lập tức những gì nghe được, người học sẽ luyện được phản xạ ngôn ngữ và dần quen với

tốc độ và ngữ điệu của người bản xứ, từ đó nâng cao khả năng hiểu và giao tiếp trong môi trường thực tế. Theo nghiên cứu của Nguyễn Minh Hằng (2021), phương pháp shadowing giúp sinh viên Việt Nam cải thiện rõ rệt kỹ năng nghe và phát âm khi học tiếng Trung, đặc biệt là trong việc nhận diện và sử dụng đúng thanh điệu.

Tuy nhiên, để phương pháp shadowing thực sự hiệu quả, người học cần phải duy trì sự kiên trì và động lực học tập. Một số nghiên cứu cũng chỉ ra rằng việc thiếu phản hồi trực tiếp từ người bản xứ hoặc giáo viên có thể làm giảm hiệu quả của phương pháp này, vì người học không nhận được sự điều chỉnh kịp thời trong quá trình học (Wang & Zhang, 2023). Do đó, việc kết hợp shadowing với các phương pháp học khác như giao tiếp thực tế và sửa lỗi từ người có kinh nghiệm, sẽ giúp tối ưu hóa kết quả học tập.

2.3. Ứng dụng phương pháp shadowing trong luyện phát âm tiếng Trung

Thứ nhất, giúp sinh viên cải thiện khả năng nhận diện và phát âm các thanh điệu. Tiếng Trung có bốn thanh điệu chính, và sự thay đổi chỉ một thanh điệu có thể dẫn đến sự thay đổi hoàn toàn ý nghĩa của từ. Vì vậy, việc phát âm chính xác các thanh điệu là điều cực kỳ quan trọng. Việc sử dụng phương pháp shadowing giúp sinh viên dễ dàng nhận diện và phát âm chính xác các thanh điệu, nhờ vào việc nghe và lặp lại âm thanh ngay lập tức (Zhang & Li, 2018). Việc lặp đi lặp lại sẽ giúp sinh viên “cảm nhận” và làm quen với âm sắc của từng thanh điệu, từ đó cải thiện khả năng phát âm một cách tự nhiên.

Thứ hai, cải thiện khả năng ngữ điệu và nhịp điệu của tiếng Trung. Phương pháp shadowing không chỉ giúp người học cải thiện phát âm mà còn giúp họ bắt chước ngữ điệu và nhịp điệu của người bản xứ. Tiếng Trung có những đặc điểm ngữ điệu đặc trưng mà nếu không chú ý sẽ dễ dẫn đến phát âm sai. Theo nghiên cứu của Chen (2020), việc lặp lại ngay lập tức sau khi nghe giúp sinh viên bắt chước được ngữ điệu của người bản xứ, từ đó tránh được các sai lầm thường gặp khi người học không kiểm soát được sự thay đổi ngữ điệu trong các câu.

Thứ ba, tăng cường khả năng nghe và phản xạ ngôn ngữ. Phương pháp shadowing giúp sinh viên không chỉ luyện phát âm mà còn nâng cao kỹ năng nghe của họ. Bằng cách nghe và lặp lại ngay lập tức, sinh viên sẽ dần quen với tốc độ nói và cấu trúc câu của người bản xứ. Các nghiên

cứu đã chỉ ra rằng, phương pháp này giúp sinh viên phản xạ nhanh hơn khi giao tiếp, vì họ đã quen với âm thanh của ngôn ngữ và có thể ngay lập tức nhận ra những sự thay đổi trong phát âm (Auerbach, 2022).

Thứ tư, phát triển kỹ năng phát âm tự nhiên và chính xác. Một điểm mạnh của phương pháp shadowing là việc giúp sinh viên phát âm gần gũi và tự nhiên như người bản xứ. Việc lặp lại liên tục những câu nói, đoạn văn ngắn không chỉ giúp cải thiện kỹ năng phát âm mà còn giúp sinh viên tự tin hơn khi nói tiếng Trung. Theo nghiên cứu của Wang và Zhang (2023), sinh viên sử dụng phương pháp shadowing thường cải thiện khả năng phát âm chính xác và tự nhiên hơn, nhờ vào việc phản chiếu chính xác âm thanh ngay lập tức.

Cuối cùng, giúp sinh viên duy trì động lực học tiếng Trung. Phương pháp shadowing mang lại cảm giác thành công ngay lập tức khi sinh viên nghe và lặp lại chính xác những gì người nói. Điều này giúp tăng cường động lực học tập, vì sinh viên thấy được sự tiến bộ rõ rệt qua từng buổi luyện tập. Theo nghiên cứu của Nguyễn Minh Hằng (2021), nhiều sinh viên đã phản hồi rằng phương pháp shadowing giúp họ cảm thấy hứng thú và có động lực học tiếng Trung hơn, vì họ nhận thấy sự cải thiện rõ rệt trong kỹ năng phát âm và giao tiếp.

2.4. Hạn chế của phương pháp shadowing đối với sinh viên học tiếng Trung

Phương pháp shadowing là kỹ thuật hữu ích trong luyện phát âm tiếng Trung, tuy nhiên vẫn tồn tại một số hạn chế. Thứ nhất, việc lặp đi lặp lại dễ gây nhàm chán và làm suy giảm động lực nếu sinh viên không nhận thấy tiến bộ rõ rệt (Liu & Zhang, 2022). Thứ hai, thiếu phản hồi từ giáo viên hoặc người bản xứ khiến người học duy trì lỗi phát âm mà không nhận ra, ảnh hưởng đến hiệu quả học tập (Li & Wang, 2023). Thứ ba, phương pháp này không phù hợp với người mới bắt đầu vì yêu cầu tốc độ cao và khả năng nghe tốt (Auerbach, 2022). Thứ tư, shadowing không phát triển đồng đều các kỹ năng ngôn ngữ khác như từ vựng, ngữ pháp và giao tiếp, dẫn đến hạn chế trong sử dụng ngôn ngữ thực tế (Wang & Zhang, 2023). Cuối cùng, kỹ thuật này đòi hỏi thời gian và sự kiên nhẫn cao, dễ gây áp lực nếu thiếu hỗ trợ (Nguyen & Zhang, 2022). Do đó, để nâng cao hiệu quả, shadowing cần được kết hợp với các phương pháp khác và có sự hướng dẫn phù hợp.

2.5. Một số khuyến nghị, giải pháp

Thứ nhất, kết hợp phương pháp shadowing với các phương pháp học khác. Cụ thể, sinh viên có

thể kết hợp luyện phát âm với việc học từ vựng và ngữ pháp. Việc này không chỉ giúp sinh viên cải thiện phát âm mà còn tăng cường khả năng sử dụng ngôn ngữ một cách toàn diện. Ngoài ra, các bài tập tương tác giúp sinh viên áp dụng những gì đã học vào tình huống giao tiếp thực tế, từ đó nâng cao kỹ năng sử dụng ngôn ngữ trong môi trường học tập và làm việc. Việc kết hợp này sẽ tạo ra một phương pháp học đa chiều, giúp sinh viên tiến bộ nhanh hơn.

Thứ hai, tạo ra môi trường học tập có sự hỗ trợ và phản hồi liên tục. Phản hồi kịp thời từ giáo viên hoặc người bản xứ là yếu tố quan trọng để đảm bảo hiệu quả của phương pháp shadowing. Việc thiếu phản hồi khiến sinh viên khó nhận ra và sửa chữa lỗi phát âm của mình. Do đó, cần thiết lập một môi trường học tập với sự hỗ trợ liên tục từ giáo viên và các chuyên gia ngôn ngữ. Sinh viên nên tham gia các lớp học thực hành hoặc các nhóm học tập, nơi có thể nhận được phản hồi tức thì về phát âm và ngữ điệu. Sự phản hồi này giúp sinh viên nhanh chóng nhận diện và điều chỉnh những sai sót, qua đó rút ngắn thời gian cải thiện khả năng phát âm.

Thứ ba, khuyến khích duy trì động lực học tập và phát triển thói quen học tập lâu dài. Một trong những thách thức lớn khi áp dụng phương pháp shadowing là duy trì động lực học tập trong suốt quá trình luyện tập. Để giải quyết vấn đề này, giáo viên cần khuyến khích sinh viên thiết lập mục tiêu học tập cụ thể và theo dõi tiến trình học. Việc tạo ra các mục tiêu nhỏ như học thuộc và phát âm chính xác một đoạn hội thoại sẽ giúp sinh viên cảm thấy có sự tiến bộ rõ rệt và duy trì động lực. Hơn nữa, giáo viên có thể sử dụng các trò chơi học ngôn ngữ, thử thách nhóm hoặc các hoạt động học thú vị để giữ cho sinh viên hứng thú và tiếp tục thực hành.

Thứ tư, tối ưu hóa tài liệu học và điều chỉnh tốc độ phù hợp với trình độ của sinh viên. Việc sử dụng tài liệu học phù hợp với từng trình độ của sinh viên là một yếu tố quan trọng trong việc nâng cao hiệu quả phương pháp shadowing. Sinh viên mới bắt đầu nên luyện tập với các bài học có độ khó vừa phải, đi từ các âm đơn giản đến các bài nghe phức tạp hơn khi kỹ năng đã được cải thiện. Tốc độ của bài nghe cũng cần được điều chỉnh linh hoạt, giúp sinh viên có thể theo kịp và không cảm thấy quá tải. Việc bắt đầu với tốc độ chậm và dần dần tăng tốc độ nghe khi sinh viên cảm thấy tự tin hơn sẽ giúp họ không bị căng thẳng và duy

trì sự tiếp thu tốt nhất.

Thứ năm, tạo ra môi trường học tập linh hoạt và tương tác. Để phương pháp shadowing phát huy tối đa hiệu quả, sinh viên cần được học trong môi trường có tính tương tác cao. Thay vì chỉ thực hành một mình, sinh viên nên tham gia các lớp học trực tuyến, các nhóm học nhóm, hoặc các buổi giao tiếp thực tế với giáo viên và bạn học. Việc này không chỉ giúp sinh viên thực hành phát âm mà còn giúp họ cải thiện kỹ năng giao tiếp thực tế. Các nền tảng học ngôn ngữ trực tuyến, nơi có thể tương tác và nhận phản hồi ngay lập tức, sẽ giúp sinh viên học một cách hiệu quả và linh hoạt.

Thứ sáu, sử dụng công nghệ để hỗ trợ việc học. Việc tích hợp công nghệ vào phương pháp shadowing có thể tạo ra những bước tiến lớn trong việc cải thiện khả năng phát âm của sinh viên. Các ứng dụng học ngôn ngữ và phần mềm nhận diện giọng nói có thể cung cấp phản hồi tức thời về phát âm, giúp sinh viên nhận biết được lỗi sai và cải thiện nhanh chóng. Bên cạnh đó, các công cụ học tập như video, podcast, hay bài

giảng trực tuyến với người bản xứ cũng rất hữu ích trong việc tạo ra môi trường học tập đa dạng, giúp sinh viên tiếp cận với tiếng Trung ở nhiều góc độ khác nhau.

III. KẾT LUẬN

Phương pháp shadowing đã chứng tỏ tính hiệu quả trong việc nâng cao phát âm tiếng Trung, đặc biệt là trong việc giúp sinh viên cải thiện khả năng nhận diện và phát âm các thanh điệu, cũng như luyện ngữ điệu tự nhiên. Tuy nhiên, để phát huy tối đa tiềm năng của phương pháp này, cần giải quyết những hạn chế như thiếu động lực, thiếu phản hồi ngay lập tức và sự không phù hợp với trình độ học viên. Việc kết hợp phương pháp shadowing với các hình thức học khác, tạo ra môi trường học tập tích cực và áp dụng công nghệ hỗ trợ sẽ giúp sinh viên duy trì sự hứng khởi và đạt được kết quả tốt hơn. Những giải pháp này không chỉ giúp cải thiện phát âm mà còn nâng cao khả năng giao tiếp và phát triển các kỹ năng ngôn ngữ toàn diện, từ đó mang lại hiệu quả học tập bền vững trong quá trình hội nhập quốc tế.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Auerbach, E. R. (2022). *Shadowing in language learning: Efficiency and limitations*. Cambridge University Press.
- Chen, Z. (2020). The role of shadowing in improving Chinese pronunciation among non-native learners. *Journal of Language Teaching and Research*, 11(2), 143-149. <https://doi.org/10.17507/jltr.1102.01>
- Li, H., & Wang, X. (2023). The role of immediate feedback in shadowing for Chinese learners. *Journal of Language Learning*, 35(2), 145-157.
- Liu, Y., & Zhang, L. (2022). Motivation challenges in shadowing-based Chinese pronunciation training. *Journal of Linguistics and Education*, 16(4), 201-214.
- Nguyen, M. H., & Zhang, L. (2022). The challenges and solutions to applying shadowing in learning Chinese. *Language Learning Journal*, 23(3), 207-217.
- Wang, Y., & Zhang, L. (2023). Evaluating the effectiveness of shadowing for improving Chinese pronunciation. *Asian Journal of Applied Linguistics*, 22(1), 47-59.
- Zhang, L., & Li, W. (2018). Using shadowing to improve tone perception and production in Chinese learning. *Journal of Second Language Pronunciation*, 4(2), 145-160.
- Nguyễn Minh Hằng. (2021). Ứng dụng phương pháp shadowing trong việc luyện phát âm tiếng Trung cho sinh viên. *Tạp chí Khoa học Ngoại ngữ*, 8(1), 45-56.